

Chinua Achebe'nin Parçalanma Eserinde Afrikalı ve Avrupalı İmgesi

Engin BÖLÜKMEŞE¹

Gökay VATANSEVER²

GİRİŞ

Bu çalışmada, Nijeryalı yazar Chinua Achebe'nin 1958 tarihli romanı *Parçalanma*'daki Afrikalı ve Avrupalı imgelerinin nasıl yansıtıldığı yorumlanarak irdelenecektir. Eserde sömürgecilik ve koloncilik dönemindeki kültürlerin karşılaşmaları ve etkileşimleri anlatılırken aynı zamanda 'öteki' olarak tanımlanan bilinmeyenlere dair tanımlamalara da odaklanılmaktadır. Achebe, Avrupalılar tarafından önyargı ve kalıpyargılar ile bilinen Afrika Medeniyeti'ni kendi imgeleleriyle açıklamaya ve tanımlamaya çalışarak Avrupalıların oryantalist görüşlerine meydan okumaktadır. Avrupalı ve Afrikalı imgelerinin karşıtlıkları ile çatışmalar üzerinden betimlemeler yapılan eser imgebilim çalışmaları için okuyuculara derin bir bakış açısı sunar. Bu çalışmada imgebilim aracılığıyla imgelerin nasıl oluştuğunu ve taşıdıkları anlamların incelenmesi hedeflenmektedir. Çalışmada sosyolojik ve tarihsel öğelerden faydalanarak disiplinlerarası bir yaklaşım sergilenen ve böylece çok katmanlı bir yapıya sahip olan konu daha geniş bir perspektiften ele alınabilecektir.

Çalışmayı daha anlaşılır kılmak ve bilimsel bir altyapıya oturtabilmek amacıyla disiplinlerarası bir yaklaşım sergileyen İmgebilim verilerinden faydalanılacaktır. İmgebilimin çalışma alanı olarak ve bu çalışmada inceleme öznesi olan

¹ Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü, enginb@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-6482-7512

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, SBE, Karşılaştırmalı Edebiyat AD., gokayvatansever2@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-8997-1214

çeği olabilir. Achebe eser boyunca Avrupalılardaki önyargıları yıkabilmek için Afrikalıların da tıpkı Avrupalılar gibi insan olduklarını, kendilerine ait dilleri, gelenekleri, kültürleri, kusurları ve dinleri olduğunu gösterir.

Çalışmada iki farklı toplumun birbirinin ötekisi olduğu, Batılı gözünden Afrika'ya bakışın oryantalist bir bakış olduğu, medeniyetin tekdüze ve Avrupa merkezli olduğu görülmüştür. Avrupa'nın ötekisine olumsuz imgelerin bu çerçevede yüklendiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan Afrika'nın ötekisi olarak Avrupalılara ise farklı anlamda imgelerin yüklendiği görülmüş, bu imgelerin genelde Xenophobia ekseninde yani korkuyla ilişkilendirildiği ifade edilebilir.

KAYNAKLAR

- Achebe, C. (1988). *An Image of Africa: Racism in Conrad's 'Heart of Darkness'*. Londra: Routledge.
- Achebe, C. (2014). *Parçalanma*. (2. Baskı). (N. A. Erbil, Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Avcu, İ. (2019). *Chinua Achebe'nin Afrika Üçlemesi: Parçalanma, Artık Huzur Yok, Tanrının Oku'nda Kültür ve Kimlik*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23 (1), 195-210.
- Aytaç, G. (2016). *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Bolat, E. (2022). The Voyage of Archetypes: A Comparative Study on Achebe's Things Fall Apart and The Book of Dede Korkut. Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi, 5 (1), 15-22. DOI: 10.37999.
- Bölükmeşe, E. ve Çelik, F. (2013). Kurban Said'in "Ali ve Nino" Adlı Eserinde Doğu(lu) ve Batı(lı) İmgesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 39-50.
- Cihangir, M. (2020). Théophile Gautier ve Edmondo De Amicis'in Eserlerinde Oryantalist İmgeler. Kesit Akademi Dergisi, (22), 233-250.
- Conrad, J. (2021). *Karanlığın Yüreği*. (3. Baskı). (B. O. Doğan, Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Engin, E. (2012). İmgoloji. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 27, 57-66.
- Eravcı, H. M. (2010). *Avrupa'da Türk İmaji*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Erdag, B. (2015). A Study on the "Things" in Chinua Achebe's Things Fall Apart. *International Journal of Media Culture and Literature*, 1(1), 141-152.
- Greenblatt, S. (ed). (2006). *The Norton Anthology of English Literature Volume 2*. (8th Edition), New York: W. W. Norton & Company Inc.
- Kılıç, M. (2020). Afrika Edebiyatında Postkolonyalizmin Sudan Örneği: Tayyip Sâlih'in Kuzeye Göç Mevsimi Romanı [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Koçyiğit, D. (2017). Batı'yı Kurgulamak - Doğu'yu Sunmak, Doğu'yu Kurgulamak - Batı'yı Sunmak: Oksidentalizm'de Ben ve Öteki. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 57(57).
- Rhoads, D. A. (1993). Culture in Chinua Achebe's Things Fall Apart. *African Studies Review*, 36(2), 61-72. <https://doi.org/10.2307/524733>
- Said, E. W. (1994). *Oryantalizm*. İstanbul: İrfan Yayıncılık.
- Said, E. W. (2013). *Şarkiyatçılık Batı'nın Şark Anlayışları*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Ulağlı, S. (2018). *İmgelilim "Öteki"nin Bilimine Giriş*. İstanbul: Motto Yayınları.
- Yücel, H. (2021). *İmgeden Yoruma*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.